

ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Europejczycy produkują średnio 480 kg stałych odpadów komunalnych per capita rocznie [1]. Ilość ta nie stanowi jednak nawet 10% wszystkich wytwarzanych odpadów – zdecydowaną większość stanowią odpady związane z działalnością gospodarczą. W tej sytuacji rzeczywista całkowita roczna ilość odpadów zbliża się do 6 ton na osobę [2].

Przy tak ogromnych ilościach przede wszystkim należy zastanowić się, jak można zapobiec powstaniu przynajmniej części z nich, a dopiero później pomyśleć o recyklingu. Krótko mówiąc, najlepszym sposobem radzenia sobie z odpadami jest ich po prostu nie produkować.

JAKA JEST SYTUACJA?

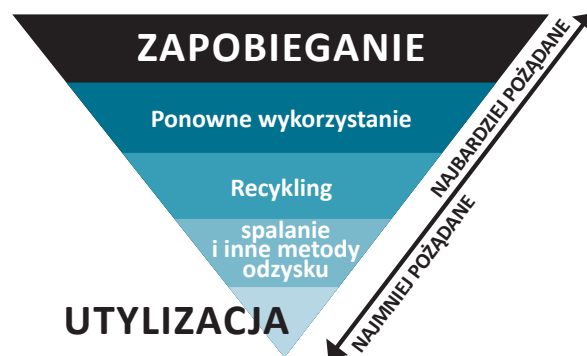
Zapobieganie powstawaniu odpadów to jeden z najmniej usystematyzowanych kroków w hierarchii sposobów postępowania z odpadami. Przyczyny tego stanu rzeczy są dwie: po pierwsze zapobieganie jako takie jest zwykle wynikiem szeregu mniejszych działań, po drugie zaś modele gospodarcze oparte na redukcji ilości odpadów wykorzystywane są głównie w niszowych obszarach.

Od 2012 roku państwa członkowskie UE mają obowiązek tworzenia programów zapobiegania powstawaniu odpadów [3]. Dążenie do zbudowania w Europie gospodarki o obiegu zamkniętym daje okazję do przygotowania systemu zachęt i obowiązków, dzięki którym odpady znikną z gospodarki na dobre.

Ponowne użycie materiałów jako forma zapobiegania oznacza więcej miejsc pracy niż recykling czy utylizacja odpadów [4], a także powoduje mniejsze emisje gazów cieplarnianych [5]. Określenie celów redukcji, wykorzystanie ogólnounijnej metodologii

obliczania redukcji odpadów oraz szersze zastosowanie zachęt ekonomicznych przełożyłoby się na dalsze zwiększenie ilości miejsc pracy i ograniczenie wpływów środowiskowych.

ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW = **REDUKCJA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW**

FAKTY I LICZBY

A Odpady w środowisku morskim [6]

206 kg
ODPADÓW
ZRZUCANYCH JEST
DO OCEANU
CO SEKUNDĘ

B Redukcja odpadów żywnościowych [7]

60%
REDUKCJA
ODPADÓW
ŻYWNOCÍ
DO 2030 R.

MNIEJSZE
OBCIĄŻENIE
ZIEMI
W EUROPIE

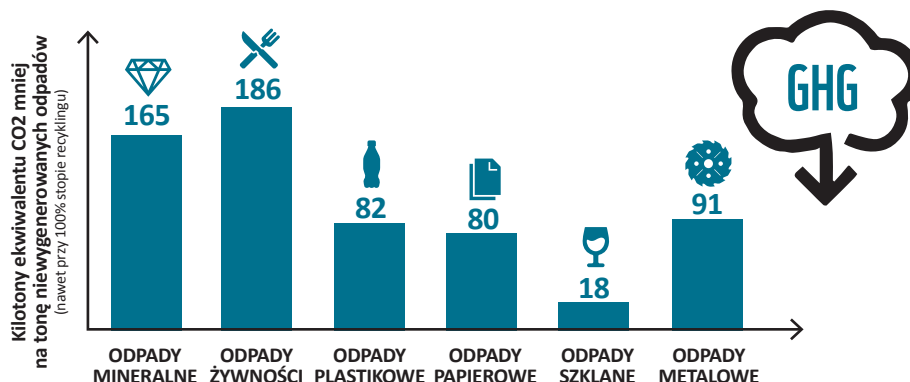
€73 MILIARDY
DOMOWYCH
OSZCZĘDNO-
ŚCI

80 Mt
MNIEJSZA
EMISJA
GAZÓW
CIEPLARNIA-
NYCH

Zapobieganie powstawaniu odpadów zmniejsza emisje gazów cieplarnianych [8]

STUDIA PRZYPADKU

Niektóre państwa członkowskie ustanowiły już cele zapobiegania powstawaniu odpadów we własnym zakresie:

FRANCJA chce do 2020 roku osiągnąć cel 7% redukcji stałych odpadów komunalnych na mieszkańca w porównaniu do 2010 roku [9]

Celem **WŁOCH** jest zmniejszenie do 2020 roku ilości odpadów innych niż niebezpieczne o 5% i odpadów niebezpiecznych o 10% na jednostkę PKB w porównaniu do 2010 roku [10]

Część gmin i regionów pracuje nad urzeczywistnieniem idei zero odpadów i skutecznie ogranicza ilość produkowanych stałych odpadów komunalnych. W hiszpańskim regionie Gipuzkoa zmniejszono ilość odpadów o 7% w ciągu 4 lat, zaś Lublana zredukowała poziom produkcji odpadów o 15% w ciągu 10 lat.

**SPOŁECZNOŚCI
DAŻĄCE DO CELU**

**ZERO
ODPADÓW**

ZALECENIA POLITYCZNE

- Ramowa Dyrektywa Odpadowa powinna określać wiążące cele zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych i handlowych przynajmniej dla odpadów żywnościowych
- Ustalenie konkretnych, odrębnych od recyklingu celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia mebli, tekstyliów oraz odpadów elektrycznych i elektronicznych. Akredytowane centra w tym sektorze powinny mieć priorytetowy dostęp do punktów zbiórki odpadów
- Uzgodnienie zestawu wskaźników zapobiegawczych włączanych do krajowych programów zapobiegania powstawaniu odpadów w całej UE
- Wspieranie tworzenia towarów bez opakowań i opakowań wielokrotnego użytku poprzez zwroty podatkowe (np. w ramach dyrektywy VAT)
- Wyznaczenie celu zapobiegania powstawaniu odpadów morskich w oparciu o zharmonizowaną metodologię
- Wymaganie planów zapobiegania powstawaniu odpadów i symbiozy przemysłowej przy wydawaniu pozwoleń dla zakładów przemysłowych
- Określenie minimalnych wymogów i schematów zachęt rynkowych (np. nagród i kar) dla sprzedawanych w Europie produktów innych niż elektryczne i elektroniczne, które są przedmiotem dyrektywy ws. ekoprojektu. Celem jest redukcja ilości odpadów (poprzez wydłużanie żywotności, łatwe naprawy itp.)
- Przydzielanie funduszy spójności strukturalnej w zarządzaniu odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami: więcej dla zapobiegania, mniej dla recyklingu, zero dla składowania i spalania
- Wspieranie projektów zapobiegania powstawaniu odpadów i ochrony zasobów (np. poprzez fundusze z programu Horyzont 2020), dalsze wspieranie Europejskiego Tygodnia Redukcji Odpadów oraz sięgnięcie po innowacyjne modele biznesowe i programy regionalne promujące zapobieganie powstawaniu odpadów

DALSZE INFORMACJE

Zero Waste Europe – www.zerowasteurope.eu

Raport Friends of the Earth Europe – https://www.foeeurope.org/sites/default/files/resource_use/2015/preventing_waste_0.pdf

European Environmental Bureau: “Tips and advice on how to create an efficient waste prevention programme”

Europejski Tydzień Redukcji Odpadów (ang.) – <http://www.ewwr.eu/en/project/main-features>

